

Sikiön kasvun hidastuma

Lääkärikirja Duodecim

29.4.2022

Naistentautien ja synnytysten erikoislääkäri Aila Tiitinen

- Syyt
- Tutkimukset
- Hoito
- Ehkäisy
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Suomessa syntyvistä lapsista 3 % on syntymäviikkoihinsa nähden pienipainoisia.
- Kaksi kolmasosaa näistä lapsista on pieniä perimänsä vuoksi, mutta kolmasosalla kohdunsisäisen kasvun hidastumisen on aiheuttanut äidistä tai istukasta johtuva syy.
- Sikiön kasvun hidastuman tärkeimpiä aiheuttajia ovat eri syistä johtuva istukan vajaatoiminta, sikiön kromosomipoikkeavuudet sekä infektiot.
- Sikiön kasvua seurataan äitiysneuvolassa mittaamalla kohdunkasvua mittanauhalla.
- Sikiön kokoa voidaan tarvittaessa arvioida ultraäänitutkimuksella.

Syyt

Tiedot äidin terveydentilasta ja elintavoista ovat tärkeitä. Sikiön kasvua huonontavat [äidin tupakointi, runsas alkoholinkäyttö](#) sekä jotkin lääkkeet. Puutteellinen ravinnonsaanti, yksipuolinen ruokavalio ja huono ravinnon imeytyminen jonkin suolistosairauden vuoksi hidastavat sikiön kasvua.

Tärkein äidistä tai istukasta johtuva syy on kohdun ja istukan huono verenkierto ja tämän seurauksena kehittynyt istukan vajaatoiminta. Tämä voi johtua istukan kehityshäiriöstä tai huonosta kiinnittymisestä, äidin sairaudesta (krooninen verenpainetauti, vaikea diabetes, kollageenisairaus) tai raskauden aikana kehittyvästä [pre-eklampsiasta](#).

Tutkimukset

Sikiön kasvua [seurataan tarkkailemalla neuvolassa](#) äidin painonnousua ja kohdun kasvua. [Kohdunkasvun mitta](#) (symfyysi-fundus-mitta, sf-mitta) ¹ tapahtuu äidin ollessa pitkällään ja virtsarakon ollessa tyhjä. Häpyliitoksen (symfyysin) yläreunan ja kohdunpohjan (fundus) korkeimman kohdan väli mitataan tavallisella mittanauhalla ja sf-mitta ilmoitetaan senttimetreinä. Sikiön hidastuneesta kasvusta voi antaa viitteen pieni tai omalta käyrältään putoava sf-mitta.

Jos epäillään kasvun hidastumaa, ultraäänitutkimuksella voidaan seurata sikiön kasvua tarkemmin. Ultraäänitutkimuksessa sikiön kokoa arvioidaan ottamalla sikiön pään läpimitta ja ympärysmitta sekä vartalon ympärysmitta ja mittaamalla reisiluun pituus. Sikiön vointia seurataan tarkkailemalla sikiön liikkeitä, lapsiveden määrää ja sykekäyrää.

Äitiyspoliklinikalla sikiön kasvuhidastuman syy pyritään aina selvittämään. Sikiön kasvuhäiriö voi heijastaa sikiön rakenteellista tai toiminnallista poikkeavuutta. Kasvuhäiriöinen sikiö on myös altis akuutille ja krooniselle hapenpuutteelle. Sikiön

huomattavasti hidastunut kasvu on aihe tutkimuksille (mahdollisen tulehduksellisen syyn, kromosomi- ja rakennepoikkeavuuksien tai istukan vajaatoiminnan selvittely) ja seurannalle erikoissairaanhoidossa.

Hoito

Ravitsemuksesta ja riittävästä levosta pitää huolehtia, ja tupakointi ja päihteiden käyttö pitää luonnollisesti lopettaa. Vuodelevosta tai lääkehoidoista ei ole apua. Runsasta liikuntaa pitää välttää.

Sairaalassa sikiön vointia seurataan tarkasti sykekäyrän (KTG) avulla.

Ultraäänitutkimuksessa sikiön liikkeiden, hengitysliikkeiden ja lapsiveden määrän väheneminen ja napanuoran verenvirtauksen huonontuminen ovat merkkejä sikiön voinnin heikkenemisestä. Jos seurannassa havaitaan, että sikiön kasvu on pysähtynyt tai sikiön vointi on huonontunut, lapsi synnytetään.

Ehkäisy

Hyvästä ja monipuolisesta ravitsemuksesta pitää huolehtia. Raskauden aikana pitää välttää kaikkia päihteitä ja tupakointia. Äidin tupakointi hidastaa sikiön kasvua useista syistä. Kasvun hidastumisen vaara on noin 2,5-kertainen ja tupakoivien äitien lapset ovat keskimäärin 200 grammaa kevyempiä kuin tupakoimattomien. Runsaasti alkoholia käyttäneiden äitien lapsista 80 % jää kasvultaan pieniksi.

Artikkelin tunnus: dlk00174 (021.007)

© 2023 Kustannus Oy Duodecim